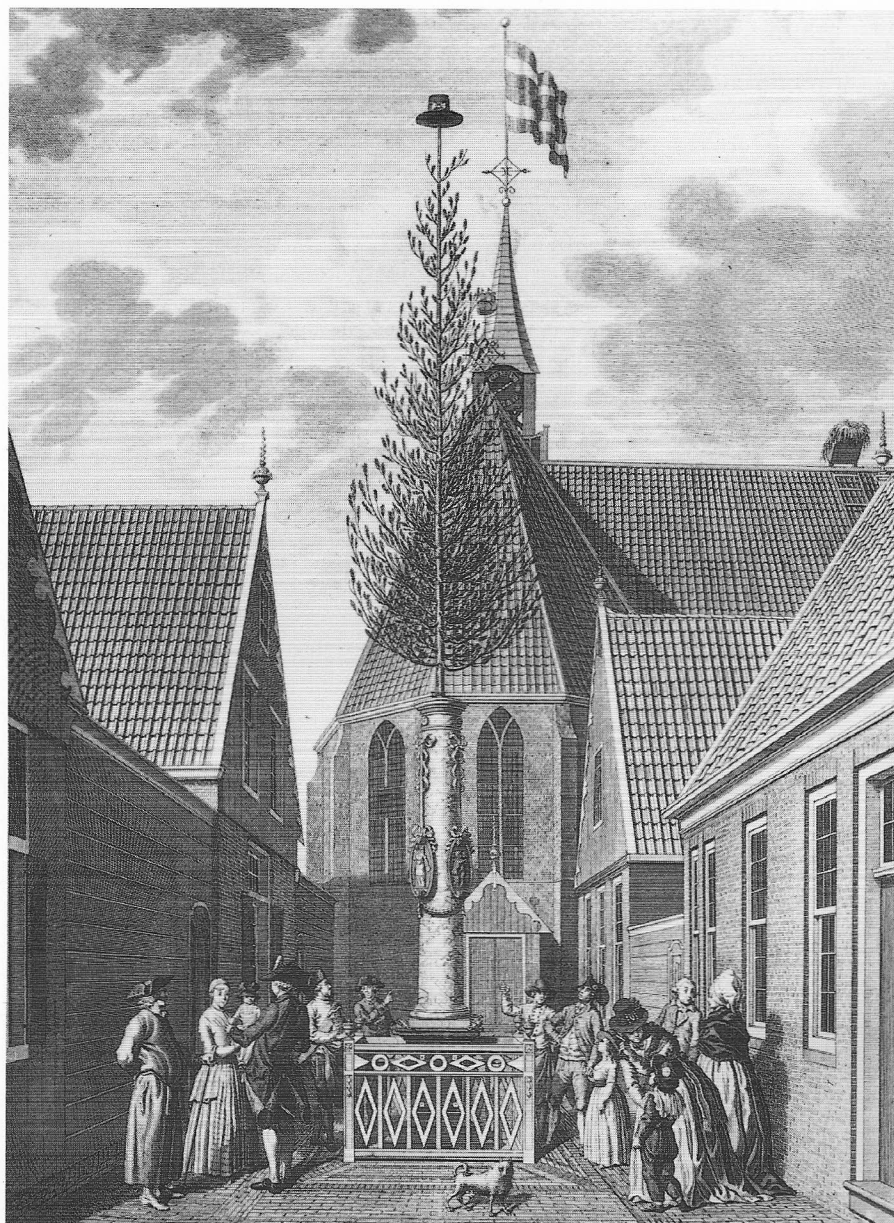

Kerkstraat 11, Zaandijk

De Vrijheidsboom bij de Zandijker Kerk, 1795, met linksachter Kerkstraat 11

advies de gemeente een besluit genomen heeft.
Ondanks dit negatieve punt is het verheugend dat de huidige eigenaar van Kerkstraat 11, doende is met de uitvoering van een restauratie.

s) Zuiderhoofdstraat 60-62, hoek Padlaan, Krommenie

Het pand Zuiderhoofdstraat 60-62, dat op de begane grond uit twee samengevoegde panden bestond, dateerde van 1655.

Hoewel het interieur weinig originele bouwelementen bezat, vormden de beide panden samen met enkele naaststaande en er tegenover liggende huizen een sterke stedenbouwkundige eenheid, die voor Krommenie een grote historische waarde vertegenwoordigde.

Bij besluit van 8 mei 1991 heeft het college van Burgemeester en Wethouders besloten om de panden niet op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Tegen dit besluit heeft de stichting bezwaar gemaakt.

Tijdens de mondelinge behandeling van het bezwaarschrift heeft de stichting naar voren gebracht, dat de panden alleen al vanwege de hoge ouderdom op de monumentenlijst geplaatst dienden te worden. Voorts was de stichting de mening toegedaan, dat het gerechtvaardigd zou zijn om een meer diepgaand historisch onderzoek naar de panden uit te laten voeren, zodat de waarde van de panden nog beter tot uitdrukking zou worden gebracht.

Voorts was de stichting van mening, dat in de waardering van de panden door de Monumentencommissie de stedenbouwkundige/historische waarde onvoldoende tot uiting komt.

Zeker in het onderhavige geval dienden naar de mening van de stichting alle historische waarden (ook architectonisch/historisch en bouwhistorisch) te worden onderzocht. Uiteindelijk heeft de stichting zelf het nodige onderzoek verricht. Uit dit historisch onderzoek kwam ondermeer het hierboven reeds genoemde bouwjaar van de panden naar voren.

Vervolgens heeft de Monumentencommissie de panden aan een herwaardering onderworpen. Daarbij scoorden de panden inmiddels hoger dan in eerste instantie. Niettemin was het aantal punten niet hoog genoeg om een positief advies aan het College van Burgemeester en Wethouders uit te kunnen brengen. Een afwijzende beschikking volgde.

Van dit besluit is de stichting in beroep gekomen bij de Raad van State. Naderhand heeft de stichting zich genoodzaakt gezien om haar beroepschrift in te trekken, omdat de panden inmiddels met de grond gelijk gemaakt waren.

Op de plaats waar tot voor kort een - in oorsprong - tweetal 17e eeuwse woonhuizen stonden, staat nu de zoveelste moderne creatie op het ge-

Zuiderhoofdstraat (L nr 62 en 60), Krommenie

Zuiderhoofdstraat 60-62, hoek Padlaan, Krommenie

bied van winkels-met-appartementen die evengoed in Emmen of in Zierikzee had kunnen staan.

t) Weiver 13, Jisp

Begin 1991 werd een bouwvergunning verleend voor de bouw van een woning op perceel Weiver 13 te Jisp, met toepassing van artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening.

Het betrof hier een 'Rietveld'-achtige woning. De stichting was de mening toegedaan, dat de vorm en de kleur van het pand al te zeer afweek van de bestaande bebouwing en in strijd was met de meest elementaire uitgangspunten van het ter plaatse geldende bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan gaat namelijk - mede - uit van het herstel van de stedenbouwkundige (historische) structuur van het dorp. Het bestemmingsplan was slechts kort te voren vastgesteld.

Na een buitengewoon roerige hoorzitting werden de bezwaren van de stichting door de gemeente Wormerland afgewezen.

Vervolgens heeft Zaans Schoon bij de Raad van State verzocht om schorsing van de bouwvergunning. Dit verzoek werd bij besluit van 13 maart 1992 helaas afgewezen.

De stichting heeft vervolgens haar bezwaren tegen het bouwplan niet verder vervolgd.

u) Kalverringdijk 15, Zaandam. (restaurant De Hoop op d' Swarte Walvisch)

De stichting heeft in de afgelopen jaren diverse malen moeten constateren dat door de huurder van Kalverringdijk 15, wijzigingen aan het pand zijn aangebracht die naar de mening van de stichting Zaans Schoon even zovele aantastingen van het historische karakter daarvan opleverden.

Wij noemen hier:

- a. het vervangen van de windschermen in historiserende vorm in de tuin van het restaurant door moderne windschermen van hardhout;
- b. het vervangen van de tuin in historische vorm met een tuinspiegel, door een moderne tuin met een vijver;
- c. het wijzigen van de geschilderde betimmeringen van de toiletten in het restaurant, door betimmeringen van tropisch hardhout.

Eind 1990 was een verbreding van de serre (afluiving) van het restaurant aan de orde. Zaans Schoon heeft hiertegen bezwaar gemaakt, omdat naar haar mening door de voornoemde verbreding van de serre de authentici-

teit van dit rijksmonument op een voornaam punt zou worden aangetast.

Op de afwijzing van de bezwaren van de stichting door de gemeente Zaanstad is Zaans Schoon in beroep gekomen bij de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

In de beslissing van de minister werd evenwel overwogen, dat bij de wijziging van de serre geen oorspronkelijke bouwmaterialen verloren zouden gaan, terwijl het volgens de minister voorts om een vrij geringe ingreep van het beschermde monument zou gaan.

De bezwaren van de stichting werden afgewezen.

Voor Zaans Schoon was dit uiteraard een teleurstellende uitspraak. Vooral de overweging dat tengevolge van de voorgestelde ingreep geen authentieke materialen verloren zouden gaan - de bestaande serre was namelijk van nieuw materiaal gemaakt - geeft te denken. Dit zou immers betekenen dat ingrepen in met nieuw materiaal gerestaureerde panden gemakkelijk gerechtvaardigd zouden kunnen worden. Naar de mening van de stichting zou dit een ongewenste ontwikkeling zijn.

v) Lagedijk 52-54, Koog aan de Zaan

Dit pand, voorheen eigendom van stichting Zaans Schoon, is een aantal jaren geleden vrijwel volledig gerestaureerd.

Aan het pand ontbreken evenwel de versieringen aan de zuidgevel. Aangezien de eigenaar van het pand zich daartoe contractueel verbonden heeft, heeft Zaans Schoon hem aangeschreven om de versieringen aan te brengen. Tot op heden heeft de eigenaar hieraan geen gehoor gegeven.

w) Dubbele Buurt 21-23-25, Wormerveer

In het vorige verslag werd gewag gemaakt van bovengenoemde historische panden. Het is in dit verband dat de stichting in 1988 een brief ontving van het College van Burgemeester en Wethouders van Zaanstad, waarin zij haar bijzondere waardering heeft uitgesproken voor de constructieve en vasthoudende inzet van de stichting voor het behoud van deze panden. Hierdoor is een karakteristieke Zaanse buurt in redelijk authentieke staat bewaard gebleven, aldus de brief.

Tevens raadde het college de Monumentencommissie aan de panden voor te dragen voor gemeentelijke bescherming.

Dubbele Buurt 23-25, Wormerveer

Zuiddijk 33-35, Zaandam

x) Zuiddijk 33-55/37, Zaandam

Zaans Schoon heeft verzocht om plaatsing van de hierboven genoemde panden op de gemeentelijke monumentenlijst.

Na een daartoe ingesteld onderzoek bleek nl. dat het oorspronkelijke huis Zuiddijk 33 dateerde uit omstreeks 1700 of vroeger. Dit huis was nog voor een groot gedeelte aanwezig. Het rechter pand (nr. 35/37) dateerde uit de 18e eeuw. Beide panden bezaten veel originele bouwelementen, terwijl in nr. 33 nog oorspronkelijk 19e eeuws papierbehang met schabloon-beschilderingen en 19e eeuwse betimmeringen aanwezig waren. Ook het pand nummer 35/37 bezat een kamerbetimmering met papierbehang uit de 19e eeuw.

Hoewel de Monumentencommissie het College van Burgemeester en Wethouders geadviseerd heeft om de panden op de monumentenlijst te plaatsen heeft het college dit advies niet overgenomen waarna de panden zijn gesloopt.

y) Noordeinde 20, Wormerveer

In 1990 heeft de stichting bij de gemeente aangedrongen op plaatsing van Noordeinde 20 te Wormerveer op de gemeentelijke monumentenlijst.

Noordeinde 20, Wormerveer

Het betreft hier een voormalige dorpsschool, die thans in gebruik is als kosterswoning annex activiteitencentrum voor de Hervormde Gemeente te Wormerveer.

Het gebouw dateert uit 1838 en de stichting was de mening toegedaan dat niet alleen de bouwkundige, maar ook de cultuur-historische waarde van het pand bescherming rechtvaardigde. Het verzoek van de stichting werd in 1992 gehonoreerd.

Voorts werd tijdens de verslagjaren aandacht geschonken aan de navolgende onroerende zaken.

J.J. Allanstraat 383, Westzaan

J.J. Allanstraat 326/328, Westzaan

'De Adelaar', Zaandijkerwg 5, Wormerveer

Sluispad 37, Wormerveer

Voormalig raadhuis, Zaandijk

Kalf 30, Zaandam

Pakhuis 'De Tulp', Zaandam

Walhuisje, Jisp

Garages nabij Boschstraat 2, Zaandijk

Huis met de Haan, Oostzijde, Zaandam

Zuideinde 125-127, Koog aan de Zaan

Zaandijker Sluis

Van Raaltecentrum, Frans Halsstraat, Zaandam

Villa 'Stormhoek', P. Ghijsenlaan, Zaandam (Bruynzeelterrein)

Ten slotte waren aan het einde van 1994 bij de Monumentencommissie in behandeling de aanvragen van de stichting tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst van de panden J.J. Allanstraat 271-273 te Westzaan (gaaf 18e eeuws dubbel woonhuis) alsmede de villa met koetshuis Hoogstraat 7 te Koog aan de Zaan, daterend uit circa 1915.

3. Diverse activiteiten en acties

a. Kunstwerk 'Vleugels'

'Kunstwerk Vleugels' is in 1987 zonder vergunning geplaatst onder het Coentunnelviaduct Raadhuisstraat te Koog aan de Zaan.

Zaans Schoon is de mening toegedaan, dat de vleugels en geluidsschermen langs het viaduct in volstrekte disharmonie met elkaar zijn. De 'vleugels' zijn te groot van schaal tussen de op de mens afgestemde bebouwing langs de Raadhuisstraat. Aangezien naar de mening van Zaans Schoon de enorme stalen vleugels beter tot hun recht zouden komen op markante punten langs rijkswegen in de regio heeft Zaans Schoon aanvankelijk - begin 1988 - een aantal suggesties gedaan tot overplaatsing van de vleugels. De gemeente is daar niet op ingegaan.

Kunstwerk Vleugels, Koog aan de Zaan

Zaans Schoon heeft in een brief van 30 november 1988 het College van Burgemeester en Wethouders erop gewezen, dat naar haar mening voor het plaatsen van de vleugels een bouwvergunning noodzakelijk was. Inmiddels werd door de plaatselijke bevolking fel geprotesteerd tegen de plaatsing van de vleugels. Het beleid van de gemeente werd in de pers scherp veroordeeld.

De gemeente koos eieren voor haar geld en besloot een procedure te starten. Dat moest een procedure worden waaraan voor de gemeente zo min mogelijk risico's zouden kleven. Het bouwwerk was immers reeds geplaatst.

Gekozen werd voor de procedure waarbij de gemeente zichzelf een vrijstelling zou verlenen van de bepalingen van het ter plaatse geldende bestemmingsplan en waarbij de gemeente zichzelf een bouwvergunning zou verlenen. Op deze wijze werd voorkomen dat een procedure uit hoofde van artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening gevoerd behoefde te worden; een verzoek tot afgifte van een verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten behoefde mitsdien niet gedaan te worden. Bevorde-lijk voor een objectieve beoordeling van de zaak was dit alles natuurlijk niet.

De Noordhollandse Welstandcommissie was de eerste die een spaak in het wiel stak en die bij een goed beargumenteerd schrijven van 17 mei 1988 het College van Burgemeester en Wethouders adviseerde om geen vergunning te verlenen. Dit advies van ter zake deskundigen werd door B. & W. terzijde geschoven. B. & W. hebben opnieuw advies gevraagd, maar nu aan de Adviescommissie Beeldende Kunst van de gemeente zelf, waarvan een der wethouders van de gemeente voorzitter was. Deze adviescommissie kwam in een brief van 24 maart 1989, ondertekend door de desbetreffende wethouder, tot een positief advies.

Om het college te bewegen toch iets meer objectiviteit in de zaak toe te laten, heeft Zaans Schoon nog gesuggereerd om dan beroep in te stellen van het advies van de Welstandcommissie bij de Commissie van Beroep van de Stichting Noordhollandse Welstandcommissie.

In de beschikking van B. & W. van 17 september 1990 werd deze suggestie, als zijnde 'niet opportuun', van de hand gewezen. Zeker in deze zaak, waar het vergunningverlening *door* de gemeente *aan* de gemeente betreft, had B. & W. zwaar gewicht dienen toe te kennen aan het advies van de Welstandcommissie als onafhankelijke instelling.

Inmiddels heeft de Raad van State bij uitspraak van 17 maart 1993 de bezwaren van Zaans Schoon gehonoreerd en is de bouwvergunning vernietigd.

In 1993 en 1994 hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen de gemeente Zaanstad, Rijkswaterstaat en stichting Zaans Schoon omtrent eventuele overplaatsing van de 'vleugels'. Mede omdat de rijksoverheid niet bereid bleek te zijn om financieel bij te dragen in de kosten die met een eventuele overplaatsing gemoeid zouden zijn, heeft het overleg helaas tot geen enkel resultaat geleid. De stichting heeft inmiddels bij de gemeente aangedrongen op uitvoering van de beslissing van de Raad van State.

b) Masterplan Zaan-centrum

In 1990 zijn door de gemeente Zaanstad plannen ontwikkeld met betrekking tot het centrum van Zaandam. Deze plannen zijn neergelegd in het zogenaamde 'masterplan Zaan-centrum'.

De hoofddoelstelling van het plan is de ontwikkeling van het centrum van Zaandam tot een hoogwaardig commercieel en cultureel middelpunt.

Met betrekking tot een aantal onderwerpen in het masterplan heeft Zaans Schoon suggesties gedaan. Met betrekking tot de bouw van het theater heeft Zaans Schoon gesteld, dat dit niet op de voorgestelde wijze tegen het pand Nicolaasstraat 1 aangebouwd kon worden. Er zou gezocht dienen te worden naar een oplossing welke mede recht zou doen aan de architectonische kwaliteit van het pand Nicolaasstraat 1 en het postkantoor.

De stichting heeft voorts kritiek geuit op de voorgenomen bouw van een viertal zogenaamde 'urban villa's' aan de Hogendijk. Door de ligging wordt het laatste stuk historische bebouwing met daarvoor de plaats waar de belangrijkste scheepswerven lagen van de Zaan afgesneden.

Een meer geëigende plaats voor een moderne woonvorm, maar dan van geringere afmeting, zou de oever van de oude haven langs de Havenkade kunnen zijn. Voorts heeft Zaans Schoon gesuggereerd de mogelijkheden te onderzoeken ten aanzien van een verdiepte aanleg van de Provincialeweg bij het station.

Daarmee zou een verkeersbarrière worden opgeheven ten gunste van voetgangers en openbaar vervoer. Ook zijn door Zaans Schoon suggesties gedaan ten aanzien van de aanstelling van een zogenaamde architectonische supervisor, die er voor dient te waken dat bij realisering van de voorgestelde nieuwbouw deze qua volume en architectuur niet zou passen in de bestaande of in de te verwachten bouw.

Vertegenwoordigers van Zaans Schoon hebben het woord gevoerd in de hoorzitting met betrekking tot het masterplan Zaan-centrum in het gemeentehuis van Zaanstad.

c) Marktstraat, Wormerveer

Binnen de Werkgroep Planologie zijn de plannen betreffende de bouw van seniorenwoningen aan de Marktstraat te Wormerveer beoordeeld. Op basis hiervan heeft de stichting haar mening bij de gemeente Zaanstad naar voren gebracht. Daarbij is de gemeente tevens om aandacht gevraagd voor het pand Marktstraat 77 - een 18e eeuwse houten woonhuis - dat voor de bouw van de seniorenwoningen zou dienen te wijken. De gemeente deelde de kritiek van Zaans Schoon niet. Voorts bleek reeds een sloopvergunning te zijn afgegeven met betrekking tot dit pand. De seniorenwoningen zijn inmiddels gebouwd.

d) Structuurschets Zaanstad

In 1992 heeft de gemeente Zaanstad scenariostudies voor een structuurschets het licht doen zien.

Deze scenariostudies voor een structuurschets zijn binnen de Werkgroep Planologie uitgebreid bestudeerd en door de stichting Zaans Schoon is daarop gereageerd.

Zaans Schoon heeft onder meer gewezen op het feit, dat de scenario's op een aantal punten op gespannen voet staan met afspraken die gemaakt zijn in ROA-verband (Regionaal Orgaan Amsterdam).

Zaans Schoon heeft de scenariostudies voorts bezien in het licht van de vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX) en de afspraken die op basis van deze nota door de gemeente Zaanstad zijn gemaakt, alsmede de structuurschets Groene Ruimte en de voorbereiding van de herinrichting voor het agrarisch deel van de polder Westzaan door een landinrichtingscommissie.

e) Structuurschets Groene Ruimte

Voorts is eveneens na voorbereiding binnen de Werkgroep Planologie door de stichting gereageerd op de structuurschets Groene Ruimte.

Zaans Schoon heeft met klem bezwaar aangetekend tegen de voorgenomen moerasontwikkeling, die een vernietiging zal inhouden van het cultuur-historisch belangrijke veenweide gebied in het Oostzanerveld en in praktisch de gehele polder Westzaan waar sprake is van hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde.

Beide landschapsvormen komen weliswaar in de Zaanse ontstaansgeschiedenis voor en hebben ook nationale betekenis, maar hierbij dient te worden opgemerkt dat de weidevogelgebieden met hun sloten en landtongen van grote invloed zijn geweest op de stedenbouwkundige structuur

van de Zaanstreek, voor de veenmoerassen geldt dit niet.

De stichting acht het in verband hiermee van groot belang om de resterende gebieden met een kenmerkende structuur te consolideren. De Zaanse identiteit is als zodanig al te vaak geweld aangedaan. Dit is betreurenswaardig omdat juist door streekeigen kenmerken, die een duidelijke relatie hebben met het omliggende landschap, een waardevermeerdering van de kwaliteit van de gebouwde omgeving en aangrenzende verblijfsgebieden kan ontstaan.

Zaans Schoon heeft gepleit voor erkenning van het Zaanse veenweidelandschap als waardevol cultuurlandschap en is van mening dat de beleidskeus voor het beheer en behoud van veenweidegebied in Waterland ook moet gelden voor de westelijke en oostelijke Zaanstreek. De problematiek is in beide gebieden hetzelfde en vergt een zelfde oplossing.

f) Zaanoevoerproject

In 1989 heeft de gemeente het Zaanoevoerproject geïntroduceerd, waarin een visie op de Zaanoevers als geheel werd gepresenteerd. Tot dan toe had het aan een duidelijke visie op de Zaanoevers ontbroken.

Naar aanleiding van het Zaanoevoerproject heeft Zaans Schoon er op aangedrongen dat op korte termijn op planologisch gebied inhoud zou worden gegeven aan het project met name waar het concrete plannen en korte termijnprojecten betrof. Alleen op die wijze zouden de ontwikkelingen in de gewenste richting geleid kunnen worden.

Een van de uitgangspunten van het Zaanoevoerproject is, het wijken van de industrie voor wonen. Het is een vanouds bekend gegeven dat wonen en werken in de Zaanstreek nauw met elkaar verweven waren. De stichting is van mening dat een strikte planologische scheiding in dit opzicht niet gewenst is. Tegen milieuvriendelijke industrie binnen de woonbebouwing behoeft op zich geen bezwaar te bestaan.

Voorts achtte de stichting het van belang dat de Zaanoever zijn eigen karakter behoudt. In dit verband heeft de stichting bezwaar gemaakt tegen de vorming van de zogenaamde 'Baai van Zaandam', alsmede de aanleg van boulevards langs de Zaan.

Ten slotte wordt hier nog vermeld dat door de stichting in 1994 schriftelijk werd gereageerd naar aanleiding van de voorgenomen aanleg van een (veel te) lage brug naar het eiland in de Voorzaan alsmede de voorgenomen amovering van een karakteristieke brug nabij de Houthavenkade te Zaandam.

4. Samenwerking en contacten

a) Stichting De Zaanse Schans

Stichting Zaan's Schoon is van meet af aan betrokken geweest bij het wel en wee van De Zaanse Schans en heeft jaren geleden de aanzet gegeven tot een bezinning op de gewenste ontwikkeling van De Zaanse Schans, hetgeen destijds heeft geleid tot de oprichting van de commissie Toekomst Zaanse Schans.

De daar gevoerde discussies hebben toen niet tot het resultaat geleid dat de stichting voor ogen stond.

De in 1987 verschenen nota 'Bezinning op de Zaanse Schans' ziet de stichting als een voortzetting van de destijds gegeven aanzet. Genoemde nota was een initiatief van de Vereniging Vrienden van het Zaanse Huis en heeft de basis gevormd voor een nieuwe discussie over het hiervoor genoemde onderwerp.

Zaan's Schoon heeft vervolgens bij verschillende gelegenheden aan haar gedachten met betrekking tot de besluitvorming omtrent de toekomst van De Zaanse Schans uiting gegeven. Zo heeft Zaan's Schoon de ideeën om tot privatisering van het onroerend goed-bezit van stichting De Zaanse Schans te geraken, ondersteund. Hierdoor zou immers het vermogen van de stichting liquide gemaakt kunnen worden, hetgeen wenselijk was in verband met de hoge schuldenlast.

Voorts heeft Zaan's Schoon gesuggereerd om de privatisering ook in bestuurlijk opzicht door te zetten. Dit zou moeten leiden tot terugtreding van de gemeente Zaanstad uit de dagelijkse leiding binnen de stichting De Zaanse Schans.

Zaan's Schoon heeft er tevens op gewezen, dat de presentatie van de Zaanse Schans als cultureel erfgoed in relatie tot de historische ontwikkeling van de Zaanstreek gestalte gegeven zou kunnen worden in een nabij de Schans op te richten centrum.

De conclusie van de inmiddels ingestelde adviescommissie 'Zaanse Schans waarheen?' in het rapport 'Spijkers met koppen' sloot aan bij de door Zaan's Schoon ontwikkelde en ondersteunde ideeën en werd door haar dan ook met waardering ontvangen.

Zaan's Schoon heeft vervolgens aangedrongen op een zo snel mogelijke

invoering van de voorgestelde nieuwe bestuursstructuur.

Mede in verband met de bedoelde nieuwe bestuursstructuur was het noodzakelijk om de statuten van stichting De Zaanse Schans te wijzigen. Stichting Zaans Schoon heeft met betrekking tot deze statutenwijziging geadviseerd.

Na de invoering van de nieuwe bestuursstructuur heeft een vertegenwoordiger van stichting Zaans Schoon plaats genomen in het aan de stichting De Zaanse Schans verbonden adviesorgaan.

Met de invoering van de nieuwe bestuursstructuur is tevens een einde gekomen aan de jarenlange vertegenwoordiging van stichting Zaans Schoon binnen het bestuur van stichting De Zaanse Schans. Deze vertegenwoordiging dateerde uit de tijd van de oprichting van De Zaanse Schans waarbij Zaans Schoon een belangrijke rol heeft gespeeld. Deze bestuursfunctie is namens Zaans Schoon jarenlang vervuld door de heer P. Brandt (destijds als opvolger van de heer Th. van der Koogh) die daaraan op een te waarden wijze inhoud heeft gegeven. Zaans Schoon is de heer Brandt daarvoor erkentelijk.

b. Monumentencommissie van Zaanstad

De Monumentencommissie van Zaanstad is ingesteld ter gelegenheid van de invoering van de gemeentelijke Monumentenverordening.

De Monumentencommissie van Zaanstad vervangt de gemeentelijke Werkgroep monumenten en beeldbepalende panden.

Namens stichting Zaans Schoon en de vereniging Vrienden van het Zaanse Huis heeft het bestuurslid de heer De Jong zitting in de commissie, terwijl het bestuurslid de heer Stuurman daarin zitting heeft a titre personnel in verband met zijn topografische kennis van de Zaanstreek.

De Monumentencommissie beoordeelt de panden die voorgedragen zijn om op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst te worden aan de hand van een puntensysteem.

Reeds in 1991 is er namens de stichting tijdens een hoorzitting betreffende de panden Zuiderhoofdstraat 60-62 (zie ook elders in dit verslag) op gewezen dat het gehanteerde puntensysteem niet toereikend is om historische panden op adequate wijze te kunnen beoordelen.

In een nota van stichting Zaans Schoon (die in 1994 ter kennis van het gemeentebestuur van Zaanstad is gebracht) wordt gesteld dat ook aandacht geschonken dient te worden aan de navolgende aspecten: de architectuur-historische waarde, de bouwkundig-historische waarde, het interieur, de ouderdom van het pand, de beeldbepalendheid, alsmede eventuele sociaal-historische waarde. Aan het einde van de verslagperio-

de was de nota in behandeling bij de Monumentencommissie.

c) Stichting Pal tegen Verval

Deze stichting, die zich bezig houdt met de ondersteuning van cultuur-historische activiteiten in de Zaanstreek, heeft een meldpunt voor sponsoringacties opgezet. Het tegelijkertijd of direct na elkaar voeren van sponsoringacties met betrekking tot verschillende cultuur-historische projecten kunnen namelijk van nadelige invloed zijn op de bereidheid bij de sponsor tot het verschaffen van financiële of andere steun.

Dit laatste dient uiteraard zoveel mogelijk te worden voorkomen en daarom is door derden aan het bestuur van de stichting Pal tegen Verval gevraagd om een coördinerende functie voor sponsoringsacties te vervullen. Zaans Schoon heeft, tesamen met andere Zaanse cultuur-historische instellingen dit initiatief met waardering begroet en haar medewerking toegezegd.

d) Stichting Frans Mars

Stichting Frans Mars stelt zich ten doel de instandhouding te bevorderen van onroerende goederen, welke karakteristiek zijn voor de Zaanstreek.

Krachtens de statuten van stichting Frans Mars benoemt stichting Zaans Schoon de meerderheid van de bestuursleden van stichting Frans Mars. Voor bepaalde bestuursbesluiten en rechtshandelingen van stichting Frans Mars is de toestemming nodig van stichting Zaans Schoon.

Tussen stichting Zaans Schoon en stichting Frans Mars vond tijdens de verslagjaren regelmatig overleg plaats over een veelheid van onderwerpen.

e) Vereniging Vrienden van het Zaanse Huis

Tussen de vereniging en de stichting heeft ook tijdens de verslagjaren weer veelvuldig overleg plaatsgevonden omtrent een veelheid van onderwerpen het Zaanse huis betreffend. Voorts verschenen diverse artikelen betreffende de werkzaamheden van de stichting in het verenigingsorgaan 'ANNO 1961'.

Ten slotte werden contacten onderhouden met het Zaans Historisch Museum, vereniging 'De Zaanse Molen', stichting Nationaal Contact Monumenten, de Bond Heemschut en stichting Domineestuin.

5. Werkgroep Planologie van de stichting Zaans Schoon

In deze werkgroep hebben zitting: mevrouw N.G. Amons-Weggemans en de heren D. van Leeuwen, G. Huslage, W.K. van der Lingen, Jb. Schipper, J. Heijink en A.J. van der Horst (tot 1991).

In de werkgroep Planologie van de stichting Zaans Schoon hebben een aantal deskundigen op planologisch gebied zitting. Over het algemeen worden die onderwerpen, waaraan planologische aspecten verbonden zijn, in de werkgroep voorbereid, waarna de stichting actie onderneemt. Deze onderwerpen zijn voor een belangrijk deel in dit verslag verwerkt.

6. Werkgroep Inventarisatie van de stichting Zaans Schoon

In de werkgroep hebben zitting de heren J.P. Bloem en E.J. van der Toorn Vrijthoff (tot 1991).

Deze werkgroep is doende om datgene in de Zaanstreek te inventariseren wat voor de stichtingen Zaans Schoon en Frans Mars van belang is. Er werd reeds geïnventariseerd in Assendelft, Krommenie, Krommeniedijk, Wormer, Wormerveer en Oostknollendam, Westknollendam en Markenbinnen.

In 1989 heeft ten behoeve van het Bureau Monumentenzorg van de Provincie Noord-Holland een inventarisatie plaatsgevonden door stichting Zaans Schoon van panden in Koog aan de Zaan die naar haar mening op de Provinciale monumentenlijst geplaatst zouden dienen te worden.

In 1990 heeft de stichting aan de Provincie Noord-Holland nadere aanbevelingen gedaan met betrekking tot de concept provinciale monumentenlijst betreffende panden te Koog aan de Zaan en Assendelft.

7. Documentatie-project van de stichting Zaans Schoon

Het project wordt verzorgd door de heer S. de Jong.

Ten behoeve van het uitvoeren van onderzoeken aan bouwwerken, voor het noteren en bewaren van de resultaten daarvan, bestaat bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg een in 1986 ontwikkeld systematisch overzicht. Op basis van deze Decimale Bouwaspecten Classificatie is sinds 1988 door Zaans Schoon een belangwekkende fotodocumentatie opgezet van Zaanse bouwwerken.

Thans bevat deze verzameling circa 1500 foto's op kaarten. De op de foto's voorkomende onderdelen van gebouwen c.a. zijn volgens het bovengenoemde systeem benoemd en gecodeerd vastgelegd. Daardoor is het mogelijk van elk gebouwonderdeel een serie foto's te raadplegen.

Oorspronkelijk was de fotodocumentatie anders van opzet (foto's 1 t/m 675). Deze eerste opzet met eveneens een decimale indeling, is geheel 'omgebouwd' in het nieuwe systeem.

Naast de fotodocumentatie is een geschreven en getekende verzameling van gegevens aangelegd. Deze is in het eerder genoemde oude systeem gehandhaafd. Ze omvat thans negen ordners en circa veertig mappen met kaarten, bouwtekeningen, detailtekeningen, een alfabetische lijst van trefwoorden (Bouwkundig Alfabet is er uit gegroeid), opmetingen en beschrijvingen zowel van de Zaadorpen en hun straten en paden, als van de bebouwingen. Er zijn aparte ordners waarin wetenswaardigheden over specifieke gebouwen als kerken, raadhuizen, boerderijen, woonhuizen, werkplaatsen, et cetera.

Colofon

Dit verslag is een uitgave van de Stichting Zaans Schoon en samengesteld door mr H. Pielkenrood.

Verantwoording afbeeldingen: afkomstig uit de verzameling fotodocumentatie van de Stichting Zaans Schoon; Rijksarchief Noord-Holland te Haarlem (omslag) en het Gemeentearchief Zaanstad te Koog aan de Zaan (vrijheidsboom, Zaandijk).

Letter: Helvetica romein 10/11

Vormgeving en druk: Heijnis & Schipper drukkerij bv, Zaandijk.

Zet- en lithowerk: Euroset bv, Amsterdam.

Papier: Silverblade, wit 135 g/m², chloorarm halfmat houtvrij tweezijdig machine-gestreken. Het omslag is gedrukt op 250 g/m².

Afwerking: Binderij Zaandam bv, Zaandam.

Zaandijk, juli 1995